

2025-06-30

Ljusdals kommun

Remissvar över betänkandet SOU 2025:53 Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper (S2025/00911)

Sammanfattning

Vi ställer oss inte bakom utredningens förslag.

Vi bedömer den tänkta vinsten som alldeles för liten i förhållande till riskerna.

Vi bedömer att de möjliga negativa konsekvenser som lyfts fram i utredningen är så pass allvarliga att förslaget inte kan genomföras. Framförallt konsekvenserna för drabbade barn menar vi innebär för stora kostnader för samhället.

Vi vill se en fördjupad analys och kartläggning gällande hur barn, socialtjänst och samhälle drabbas av att detta förslag lutar sig mot att de som har vårdnaden om barnen har ansvar för barnen men får klart försvårade förutsättningar för att leva upp till det ansvaret.

Vi vill också se en fördjupad konsekvensanalys gällande vilka följdkostnader detta kan få, både i rena ekonomiska förluster så som minskad skatteintäkt på grund av svartarbete samt övriga samhällskostnader som blir när till exempel barn inte klarar av att fullgöra sin skolgång. Vi vill att det i analysen framgår vilka skillnader i konsekvenser det kan få för kommuner av olika storlek då vi tror att konsekvenserna för detta förslag kommer att slå olika utifrån kommunernas storlekar och att det för oss mindre kommuner kan få stora negativa konsekvenser snabbt.

Äldreförsörjningsstödet

På sidan 165 i betänkandet står det att äldreförsörjningsstödet bör omfattas av de föreslagna kvalificeringsvillkoren utifrån att det samspelar med övriga inkluderade förmåner. Vi instämmer i att äldreförsörjningsstödet behöver ingå för att få en helhet om man genomför förslaget.

Behov av ytterligare analys och konsekvensbeskrivning gällande hur det blir för barnen

På sidan 122 under rubriken "Hur förhåller sig de förslag vi ska lägga till barnkonventionen? står det

" Det kan potentiellt finnas en motsättning mellan de förslag som vi ska lämna och vad som anses vara barnens bästa. En invändning kan vara att förslag om en mindre generös tillämpning av vissa förmåner kan bidra till en ökad ekonomisk utsatthet för vissa barn eller grupper av barn, direkt eller indirekt. Argument kan lyftas om att sådana konsekvenser inte skulle vara det bästa för de barn som träffas av förslagen och att sådana lagförslag följaktligen inte skulle vara i linje med barnkonventionen.

Det ska dock betonas att den som har vårdnaden om ett barn har det primära ansvaret för barnets ekonomiska och sociala trygghet.

I barnkonventionen uttrycks det i artikel 27.2 som att föräldrar eller andra som är ansvariga för barnet har, inom ramen för sin förmåga och sina ekonomiska resurser, huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling”.

Även om innehållet stämmer så når resonemanget inte hela vägen fram gällande vad det får för konsekvenser för invånarna i landet. När den som har vårdnaden om ett barn inte säkerställer de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling hamnar det på Socialtjänsten att säkerställa att barnets behov blir tillgodosedda på annat sätt. Vi vill se en fördjupad analys och kartläggning gällande hur barn, socialtjänst och samhälle drabbas av att detta förslag lutar sig mot att de som har vårdnaden om barnen har ansvar för barnen men får klart försvårade förutsättningar för att leva upp till det ansvaret.

Negativa konsekvenser som utredningen lyfter fram och som vi ser sammantaget är tillräckliga skäl för att förslaget inte kan genomföras

- Fler kommer sannolikt att jobba svart och begå brott för att klara sin försörjning.
- Ökad brottslighet till följd av utanförskap.
- Efterfrågan på insatser från frivillig- och välgörenhetsorganisationer kommer att öka.
- Ökad barnfattigdom.
- Långsiktiga negativa hälsokonsekvenser.
- Ytterligare ökad ekonomisk utsatthet för redan utsatta kvinnor.
- Socialt utanförskap.
- Långsiktiga negativa konsekvenser för barnens skolbetyg och sysselsättning längre fram i livet.
- Att socialtjänsten kommer att ställas inför ökade problem gällande psykisk ohälsa, missbruk, ytterligare utsatthet bland kvinnor och barn.
- Ökad administration.
- Ökad mängd ansökningar om nödbistånd.

Civilsamhällets krafter behövs redan på annat håll och är inte en tillgång vi kan räkna med även för de som drabbas av denna förslagna ändring.

Förslaget innebär en ökad belastning gällande just ansökningar om ekonomiskt nödbistånd, det vore en dålig utveckling. Nödbistånd är kostsamt för kommunerna och går inte i linje med en modern socialtjänst.

De drabbade personerna kommer att bli måltavlor för kriminella gäng. Brottslighet och utanförskap får stora följdkostnader. Vi vill se en fördjupad konsekvensanalys gällande vilka följdkostnader detta kan få, både i rena ekonomiska förluster så som minskad skatteintäkt på grund av svartarbete samt övriga samhällskostnader som blir när till exempel barn inte klarar av att fullgöra sin skolgång. Vi vill att det i analysen framgår vilka skillnader i konsekvenser det kan få för kommuner av olika storlek då vi tror att konsekvenserna för detta förslag kommer att slå olika utifrån kommunernas storlekar.

Påtalande av en missuppfattning

Vi får uppfattningen att delarna i betänkandet gällande försörjningsstöd utgår ifrån en missuppfattning gällande att socialtjänstens ekonomiska bistånd betalas ut nästintill kravlöst. Vi vill därför påtala att det på försörjningsstödsenheter inte bara betalas ut pengar, det görs ett kvalificerat socialt arbete.

När personer pressas att försörja sig på sätt som inte är lagliga istället för att kunna vända sig till försörjningsstöd så har socialtjänsten inte heller möjlighet att upprätta handlingsplaner för hur individen måste agera för att närma sig egen, laglig, försörjning.

Inom socialtjänstens enheter för ekonomiskt bistånd så arbetas det inte bara med hyra och matkostnader, vi arbetar med flera livsområden i individernas tillvaro. Tillexempel listar Socialstyrelsen i sin standardiserade bedömningsmetod "FIA – förutsättningar inför arbete", avsedd att användas just för individer inom ekonomiskt bistånd, 13 livsområden som socialsekreterare inom försörjningsstöd kan arbeta med stegförflyttning för individerna inom: Boende, Situation hemma, Socialt nätverk, Kroppslig hälsa, Psykisk hälsa, Funktionsnedsättning, Levnadsvanor och beteenden, Skulder, Våld i nära relation, Utsatthet för brott, Rättslig situation, Närståendes situation, eventuella Barns situation.

Genom försörjningsstödet och verktyg som "FIA – förutsättningar inför arbete", kan vi komma åt flera faktorer i det som hindrar från etablering på arbetsmarknaden.

I Ljusdals kommun har vi de senaste åren gjort riktade satsningar på exempelvis barnfamiljer genom att föräldrar fick extra stöd för att komma ut i anställningar med stöd. Det har gett ett gott resultat för att få ut fler föräldrar i självförsörjning och gällande antalet barn som omfattas av försörjningsstöd i vår kommun, från att ha varit över 200 barn har vi nu kommit ner till att vara cirka 70 barn. Enheten för ekonomiskt bistånd behöver inte att det sällas ut fler personer innan ansökningsförfarandet, vi behöver fler verktyg att stötta folk till egen försörjning. Det vet vi ger resultat.